

Rapport

Rapport over een klacht over de directeur van het Detentiecentrum Rotterdam.

Datum: 27 maart 2014

Rapportnummer: 2014/027

Algemeen

Vreemdelingen spreken doorgaans geen Nederlands, althans niet voldoende om hun zaak goed naar voren te kunnen brengen. Daarom maken zij gebruik van een tolk, die hen bijstaat in hun procedures, bijvoorbeeld bij rechtbankzittingen. Soms vindt zo'n zitting plaats zonder dat de vreemdeling daadwerkelijk aanwezig is. Dit is ook het geval voor vreemdelingen die in Detentiecentrum Rotterdam verblijven. Zij nemen vanuit het Detentiecentrum samen met hun advocaat en tolk deel aan de zitting via een telefonische verbinding. Ook verzoekster is bij dergelijke zittingen als tolk betrokken. Zij overweegt om dergelijke opdrachten echter niet meer aan te nemen, omdat de regels die in het Detentiecentrum gelden ten aanzien van het meenemen van bepaalde zaken haar helemaal niet aanstaan.

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat zij bij het bezoek als tolk aan een rechtbankzitting in het Detentiecentrum Rotterdam geen handtas, telefoon en krant mag meenemen terwijl dat bij andere justitiële instellingen niet of in mindere mate een probleem is.

Verzoekster

Verzoekster moet regelmatig tolken in Detentiecentrum Rotterdam. Zij stelt dat zij in die capaciteit niet de penitentiaire inrichting, maar een rechtbankzitting bezoekt. Verzoekster zou daarom in principe alles mogen meenemen. Dat elektronische apparaten niet mogen worden meegenomen kan zij al niet begrijpen, maar dat een dameshandtas niet mag worden meegenomen vindt zij volkomen ridicuul en dat zij geen krant mag meenemen, nog belachelijker.

Soms zijn er lange wachttijden en dan is het prettig iets te lezen te hebben of een tablet te kunnen gebruiken. Ook zouden tolken hun telefoons moeten kunnen hebben zodat zij gebeld kunnen worden. Door het niet beantwoorden van de telefoon missen zij als tolk opdrachten omdat zij niet bereikbaar zijn en er meestal onmiddellijk contact wordt opgenomen met een andere tolk, aldus verzoekster. De telefoon zou eventueel achtergelaten kunnen worden alvorens de zaal met de videoschermen in te gaan. Verzoekster vindt het ook vreemd dat er op dit punt geen uniform beleid wordt gehanteerd. Verzoekster gaat vanwege de problemen die zij ondervindt niet meer tolken in Detentiecentrum Rotterdam.

Staatssecretaris

Algemeen

De regels die zijn opgesteld ten aanzien van het meenemen van voorwerpen op justitiële locaties kunnen onderling nogal verschillen, omdat de term vele verschillende locaties omvat, zoals rechtbanken, penitentiaire inrichtingen en het ministerie van Veiligheid en Justitie. De regels wijken af vanwege de aan die instellingen gekoppelde beveiliging. Zo zijn rechtbanken voor iedereen vrij toegankelijk, omdat rechtbankzittingen in beginsel openbaar zijn. In Detentiecentrum Rotterdam is geen rechtbankzitting; er is geen zittingszaal dus. Er is een ruimte met een telehoorverbinding waarmee de vreemdeling op afstand door de rechtbank wordt gehoord. De tolk is dan ook op dat moment in het Detentiecentrum en de rechtbank heeft geen zeggenschap over het wel of niet mogen meenemen van goederen. De ruimte met de telehoorverbinding is alleen te bereiken via het beveiligde gedeelte van het Detentiecentrum.

In penitentiaire inrichtingen, waaronder detentiecentra, worden vrijheidsontnemende maatregelen ten uitvoer gelegd. Die zijn daarom niet vrij toegankelijk en beveiligd tegen ongeoorloofd vertrek. Om de orde en veiligheid te kunnen handhaven worden regels opgesteld omtrent voorwerpen die in de inrichting zijn toegestaan en die door bezoekers meegenomen kunnen worden. Deze kunnen per justitiële inrichting verschillen. Bij de totstandkoming van de beginselenwetten met daarin de bevoegdheidsverdeling is aandacht besteed aan het niveau waarop de verschillende bevoegdheden moeten worden belegd. Er moet een evenwicht worden gevonden tussen de behoefte aan centrale sturing en de uniformiteit voor wat betreft de werkprocessen in een inrichting en de begrijpelijke behoefte in de dagelijkse uitvoeringspraktijk aan een zekere flexibiliteit om in te spelen op de lokale omstandigheden.

Dit heeft erin geresulteerd dat een aantal bevoegdheden op het niveau van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie is belegd en een aantal bevoegdheden aan de directeur van de inrichting is geattribueerd. Die heeft daarom de bevoegdheid om te bepalen wat mag worden meegenomen in de inrichting en wat niet (Penitentiaire beginselenwet, zie achtergrond; No). De uitvoeringspraktijk is zeer divers, omdat inrichtingen van beperkt tot extra beveiligd zijn en ook wat betreft doelgroepen verschillen. Er is dus maatwerk nodig en aan de directeur wordt een ruime mate van vrijheid ten dienste gesteld. Het centraal gezag moet zich terughoudend opstellen.

Ook voor Detentiecentrum Rotterdam gelden dergelijke toegangsregels: de Instructies Toe- en uitgangscntrole ambtelijk bezoek, functioneel bezoek en relationeel bezoek; daarnaast geldt een beleid omtrent het gebruik van mobiele informatiedragers (zie achtergrond, No).

In Detentiecentrum Rotterdam zijn alle tolken aan dezelfde regels onderworpen. Zij worden, ongeacht door wie ze worden opgeroepen of meegenomen, op dezelfde wijze als ambtelijk bezoek behandeld. Er is geen aanleiding voor onderscheid en dit is ook niet

praktisch uitvoerbaar: soms hebben tolken geen tolkenpas, of neemt de advocaat een familielid van een gedetineerde mee als tolk.

Voor een tolk die beroepshalve aanwezig is geldt voor wat betreft het meenemen van goederen dezelfde beperking als voor een willekeurige bezoeker. De tolk is geen geprivilegieerde bezoeker. Voor alle bezoekers behalve advocaten geldt dat men met uitzondering van de jas niets mag meenemen. Naar aanleiding van verzoeksters klacht is besloten het beleid ten aanzien van het meenemen van voorwerpen voor ambtelijk bezoek, waaronder tolken, en functioneel bezoek te versoepelen.

Tas en krant

De klacht over het niet mogen meenemen van een handtas of krant acht de staatssecretaris gegrond: bij nader inzien wordt de weigering aan ambtelijk of functioneel bezoek om deze goederen te mogen meenemen onvoldoende gedragen door het belang dat is gediend met de handhaving van orde en veiligheid in de inrichting. In overleg met de directeur is daarom besloten dat ambtelijk en functioneel bezoek voorwerpen zoals een tas, krant tijdschrift (woorden)boek en kantoorbenodigdheden zoals pen en papier mag meenemen. De instructies toe- en uitgangscntrole zullen hierop worden aangepast.

Telefoon

Voor wat het meenemen van een telefoon betreft acht de staatssecretaris de klacht ongegrond. Ten aanzien van het meenemen van elektronische apparatuur, waaronder telefoons, is het beleid in alle penitentiaire inrichtingen vrijwel identiek. Met het oog op orde en rust in de inrichting is dergelijke apparatuur in beginsel niet toegestaan, ook niet in Detentiecentrum Rotterdam. Elke telefoon beschikt tegenwoordig over camera's waarmee foto's en filmpjes kunnen worden gemaakt. Restrictief beleid voorkomt dat beeldmateriaal van het beveiligde deel van de inrichting, ingeslotenen en personeelsleden van het detentiecentrum in de openbaarheid komen. Daarnaast wordt voorkomen dat mobiele telefoons in de inrichting kunnen achterblijven.

Er is hier geen sprake van schending van het fair play beginsel, omdat alle tolken op zelfde wijze worden behandeld en geen procespartij zijn. Bovendien heeft een tolk bij het werk geen telefoon nodig.

Verzoekster wil haar telefoon meenemen zodat zij gebeld kan worden in de periode dat zij moet wachten. Hierin ziet de staatssecretaris onvoldoende aanleiding om ook voor tolken (en ander ambtelijk bezoek) een uitzondering op beleid te maken. Anders dan verzoekster denkt, bezoekt zij niet de rechtbank maar, op verzoek van de rechtbank, een penitentiaire inrichting.

Beoordeling

Het behoeft geen nadere uitleg dat voor justitiële inrichtingen bepaalde regels zijn opgesteld in verband met orde en veiligheid. Zo gelden voor het Detentiecentrum Rotterdam bepaalde instructies die onder meer regelen wat bezoekers van het Detentiecentrum, al naar gelang de categorie waartoe zij behoren, mee naar binnen mogen nemen. Het vereiste van evenredigheid verlangt dat de maatregelen die overheidsinstanties voor het bereiken van een doel treffen, voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend zijn en die in evenredige verhouding staan tot dat doel.

Verzoekster, die als tolk in de categorie ambtelijk bezoek valt, vindt de toegangsregels te ver gaan: zij mag alleen haar jas meenemen; haar tas, krant en telefoon moet zij achterlaten. Verzoekster wil in de eventuele wachttijd kunnen lezen en wil vooral direct kunnen reageren op nieuwe opdrachten.

Tas en krant

Niet valt in te zien hoe een bezoeker door het meenemen van een tas en een krant veiligheid en orde in de inrichting in gevaar zou kunnen brengen. Op dit punt voldoet de toegangsregeling dan ook niet aan het vereiste van evenredigheid. De gedraging is in zoverre niet behoorlijk. De staatssecretaris geeft dit ook toe en zegt toe dat voortaan ook tas, krant en andere (kantoor)benodigdheden mogen worden meegenomen; de instructie zal op dit punt worden aangepast. De Nationale ombudsman heeft hiervan met instemming kennisgenomen.

Telefoon

Om het vertrek te bereiken waar verzoekster en de betrokken vreemdeling via de telefoon contact hebben met de rechtbank, moet verzoekster via het beveiligde deel van de inrichting. Anders dan het geval is bij een tas en een krant, kleven er een aantal bezwaren aan het meenemen van een tegenwoordig met allerlei technische snuffjes uitgeruste telefoon, zoals het maken van geluids- en beeldopnames. Het beleid ten aanzien van het meenemen van telefoons geldt dan ook in vrijwel alle penitentiaire inrichtingen. De staatssecretaris kan worden gevolgd in zijn stelling dat het meenemen van telefoons daarom in het algemeen niet wenselijk is. Natuurlijk bestaan er uitzonderingen, zoals bijvoorbeeld voor een advocaat die zijn / haar cliënt bijstaat in een procedure. Ook verzoekster steunt als tolk de betrokken vreemdeling; een goede vertaling is immers van groot belang. De staatssecretaris stelt echter terecht dat in tegenstelling tot een advocaat een tolk bij het werk, het daadwerkelijke ter plekke vertalen, geen telefoon nodig heeft. Verzoekster heeft haar telefoon derhalve alleen nodig voor andere – zakelijke – belangen. Er kan begrip worden opgebracht voor het nadeel voor verzoekster om eventuele opdrachten mis te lopen. Gelet op de risico's die kleven aan het meenemen van een telefoon weegt verzoeksters belang echter niet op tegen de belangen van veiligheid en orde in een beveiligde inrichting. De toegangsregels zijn op dit punt niet onevenredig streng. De gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de directeur van het Detentiecentrum Rotterdam, is deels gegrond wegens schending van het evenredigheidsvereiste en voor het overige niet gegrond.

De Nationale ombudsman heeft met instemming ervan kennisgenomen dat de Staatssecretaris de Instructie toe- en uitgangscntrole ambtelijk bezoek en functioneel bezoek zal aanpassen waar het gaat om het meenemen van voorwerpen zoals een tas, een krant, tijdschrift, (woorden)boek en kantoorbenodigdheden.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Klacht verzoekster van juli 2013 bij Dienst Justitiële Inrichting (DJI);

Reactie DJI van 22 juli 2013;

Aanvullende klacht van 24 juli 2013 aan DJI;

Verzoekschrift van 6 augustus 2013;

Standpunt Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 21 oktober 2013 met als bijlagen onder meer Instructie toe-en uitgangscntrole ambtelijk bezoek.

Achtergrond

Penitentiaire Beginselenwet

Artikel 5, eerste lid

De directeur stelt, in aanvulling op de bij of krachtens deze wet gegeven regels en met inachtneming van het dienaangaande door Onze Staatssecretaris vast te stellen model en door deze te geven aanwijzingen, huisregels voor de inrichting of afdeling vast.

Artikel 38, vijfde lid

Iedere bezoeker dient zich bij binnenkomst op deugdelijke wijze te legitimeren. De directeur kan bepalen dat een bezoeker aan zijn kleding wordt onderzocht op de aanwezigheid van voorwerpen die een gevaar kunnen opleveren voor de orde of de veiligheid in de inrichting. Dit onderzoek kan ook betrekking hebben op door hem meegebrachte voorwerpen. De directeur is bevoegd dergelijke voorwerpen gedurende de duur van het bezoek onder zich te nemen tegen afgifte van een bewijs van ontvangst dan wel aan een opsporingsambtenaar ter hand te stellen met het oog op de voorkoming of opsporing van strafbare feiten.

Instructie Toe- en uitgangscntrole ambteliijk bezoek (relevante gedeelten)

(...)